

"שקט שקט, בני נחרישה"

דבורה מן

סיירנו ברחובות הגטו, צעדנו בעקבותיהם של איציק ויטנברג ואבא קובנר, עד חצר בנין ה"ידנראט" ובמקומות מהם שולחו יהודי וילנה לאתר הסמוך בפבררי העיר - פונאר. הגטו היהודי נמצא במרכז

הקהילה היהודית". היום אין זכר לכל מה שעבר כאן על הקהילה היהודית, רק ההסברים של המדריכים והעדויות שקראנו מחברים אותנו לקורותיהם בשואה. הסיפור המדהים של גטו וילנה, הוא סיפורה של הגבורה הרוחנית שבאה לידי ביטוי בהמשך החיים הרוחניים והתרבותיים, למרות הסבל והרציחות ההמוניות בפונאר.

אחת הדוגמאות המאלפות היא הקמת ספריות בגטו: בימים הראשונים לקיום הגטו הוקמה ברחוב סטראשון 6 ספרייה ציבורית במקום בו היתה ספריית "מפיצי השכלה" ובה כ-45 אלף ספרים. בספרייה

היו רשומים 2,500 קוראים. בקיץ 1942 ביקרו באולם הקריאה כ-5,000 איש בחודש. גם במוסדות החינוך ובמועדון הנוער הוקמו ספריות קטנות. וכך מתאר יצחק רודאבסקי ביומנו של נער מוילנה את תופעת הקריאה בגטו: "היום הייתה בגיטו חגיגה - הספר המושאל המאה אלף בספריית הגטו. הלכנו מהלימודים... הייתה תוכנית אמנותית. קריאת הספרים בגטו היא בשבילי התענוג הגדול ביותר. הספר קושר אותנו אל העולם. הספר המושאל המאה אלף הוא הישג גדול לגטו, והגטו רשאי להתגאות בכך".

אנו עומדים ברחוב סטראשון, מקשיבים לתיאור ומתקשים להאמין.

בד בד עם ההתנגדות הרוחנית החלו הקריאות להתארגנות מזוינת. וכך קורא אבא קובנר בכרוז ב-1 בינואר 1942:

"נוער יהודי, אל תיתן אמון במוליכים אותך שולל. מ-80 אלף היהודים שב"ירושלים דליטא" שרדו אף עשרים אלף... כל דרכיו של הגסטאפו מובילות לפונאר. ופונאר היא מוות! היטלר זומם להשמיד את כל יהודי אירופה, על יהודי ליטא הוטל להיות הראשונים בתור. אל נלך כצאן לטבח!"

ואנו ממשיכים בסיפור כליונה של יהדות ליטא ויוצאים לפונאר. הולכים חרישית בשביל בינות לעצי עד, שקט. עוברים מבור לבור ואימה נופלת עליך. מקשיבים לשיר המצמרר: "שקט, שקט, בני נחרישה / כאן צומחים קברים / אל פונאר דרכים יובילו / דרך אין לחזור". והקבוצה מצטרפת לשירה בדמעות, כולנו

בוכים: "רחל מבכה על בניה, מאנה להינחם". אחת הנוסעות פורשת הצידה ובוכה ליד עץ נישא. קשה לשאת את מראה הבורות העטויים דשא ירוק, כשאתה יודע מה עבר כאן על יהודי וילנה והסביבה. הרצח החל ביולי 1941, כאשר יחידת האיינזקומנדו 9 קיבצה 5,000 גברים יהודיים מוילנה שנורו למוות בפונאר. בפונאר נרצחו 100 אלף אנשים, מתוכם 70 אלף יהודים. אנו עומדים ליד אחד מבורות ההריגה ושרים "כי דם עבדיו יקום", "אני מאמין באמונה שלמה בביאת המשיח".

עורכים טקס זיכרון ומקשיבים לתיאור הזוועות, לסיפורי הצלה מופלאים ולסיפורי הגבורה.

אנו מגיעים לבור מגורים של אסירים שנאלצו לשרוף את הגופות, כדי

למחוק את העקבות לפשע הנורא. יוליק המדריך מספר לנו שהאסירים חפרו בכפות ידיהם במשך חודשים

וחצי, מנהרה של 30 מטר. ב-15.4.1944 הם ברחו דרך המנהרה. האזור היה מוקף

גדרות ומוקשים ורובם התפוצצו מהמוקשים. מתוך 80 איש רק 11 ניצלו, הצטרפו לפרטיזנים והשתתפו בשחרור

וילנה; אחד מהם היה ד"ר חיים בסוק, שהיה חבר הנהלת המפד"ל וסגן ראש העיר תל אביב, שהעיד כי ידעו שימיהם ספורים ולא רצו ליפול לידיהם. בחודש יוני 2016 התגלתה מנהרת הבריחה של האסירים היהודיים.

עד לרגע האחרון נאבקו יהודי וילנה בגבורה על החיים, על הרוח ועל האמונה. וכך מתועדים הרגעים האחרונים של יהודי ליטא: "בזמן השמדת יהודי העיירה קלם בליטא,

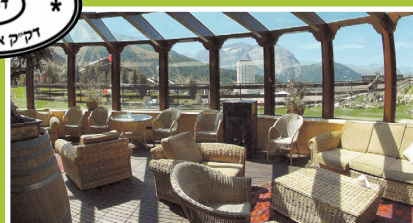
הירייה, ביקש רב העיירה, הרב דניאל (מבושוביץ), מן הגרמני

שניצח על המלאכה שירשה לו לומר דברים אחדים לעדתו. הגרמני הרשה לו לעשות זאת בקיצור. הרב החל לדבר על קידוש השם. הגרמני צעק עליו שיסיים. אז פנה הרב ליהודים על פי הבור ואמר: "הנה עומדים אנו במצב שדיברתי עליו לפני רגע, כלומר- קידוש השם. לכן, אל בהלה, צריך לקבל בשקט את גזר הדין", ובפנותו לגרמני אמר: אני סיימתי- אתה יכול להתחיל" (תולדותיה של מחתרת, יד ושם, ירושלים).

כתבה זו מוקדשת לע"נ כל הקדושים, קהילת וילנה המפוארת שנכחדה בפונאר, ולעילוי נשמת סבי ר' שמואל זלמן וסבתי מרת דינה שנספו בבורות פטרוביץ, בתמוז תש"א, תש"ב. הי"ד

ססטרייר
SESTRIERE

16.8.16 - מקומות אחרונים!
23.8.16 - מקומות אחרונים!
30.8.16 - הרשמה בעיצומה!

צפון איטליה - יעד חדש!
האלפים האיטלקיים על גבול צרפת

מלון גרנד הוטל 4* מיוחד ואיכותי אירוח מלא גלאט מהדרין עם מטבח בינלאומי משובח
תכנית טיולים חדשה ומקורית: מילאנו | דרך היין בפיימונטה | אגם מאג'ורה
| החומה הסינית האיטלקית | בריאנסון | טורינו

*בתאריכים נבחרים. כולל טיסות, העברות ואירוח מלא במלון

לפרטים והרשמה: 03-7712237 | 0544-297054

me.lachishtours.co.il/kosher | בקרו באתר שלנו: moishen@gmail.com

